

Το διαπολιτισμικό αναλυτικό πρόγραμμα στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Πολιτισμός / Παιδεία-Εκπαίδευση

Δημήτριος Μπαλτατζής, Δρ. Φ. Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε

Η φιλοσοφία και μεθοδολογία του διαπολιτισμικού Α.Π. φαίνεται ότι στοχεύουν να αντικαταστήσουν την κουλτούρα της κυρίαρχης τάξης με μια πολλαπλότητα απόψεων που αντανακλούν το πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών. Καλό θα είναι τα μαθήματα να είναι αποκομμένα από το ιδεολογικό μίσος της ιστορίας των λαών και μάλιστα όταν οι λαοί αυτοί είναι γείτονες. Η εγκατάλειψη του μίσους θα πρέπει να γίνει από όλες τις πλευρές.

Ή θα πρέπει μερικά πράγματα θα τα εξετάσουν σαν ιστορία των λαών ή δεν θα αναφερθούν σε αυτά. Όπου έγινε προσπάθεια να το μάθημα να ξεκοπεί από την ιδεολογική διαφορά δημιουργήθηκαν προβλήματα από τους μαθητές προς τον διδάσκοντα^[1]. Πάντως η διαπολιτισμική εκπαίδευση πρέπει να προχωρήσει σε βάθος προς όλους τους λαούς και προς όλα τα αναλυτικά προγράμματα. Η ειρήνη των λαών θα έρθει μόνο με διάλογο και κατανόηση προς όλους τους λαούς, ανεξάρτητα από θρησκεία, χρώμα και φυλή.

Ένα διαπολιτισμικό Α.Π. αφορά όλους τους μαθητές και αναγνωρίζει τόσο τις εμπειρίες, τη γνώση και τις ικανότητες του κάθε μαθητή ξεχωριστά, όσο και των πολιτισμικών ομάδων στις οποίες ανήκουν. Αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα της σχολικής κοινότητας, των γονέων, των μαθητών και του προσωπικού, στις υπηρεσίες του και στις προγραμματισμένες εκδηλώσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Ένα διαπολιτισμικό Α.Π. θα πρέπει να ανήκει στην κατηγορία των ανοιχτών προγραμμάτων και να προσπαθεί να παρουσιάσει περισσότερες από μία διαστάσεις ενός ιστορικού γεγονότος ή πολυπολιτισμικού φαινομένου. Έχει ως επίκεντρο το μαθητή, είναι αντιρατσιστικό, απαλλαγμένο από στερεότυπα και προκαταλήψεις, και στηρίζεται στην ένταξη διαφορετικών πολιτισμών, ειδικότερα εκείνων που βιώνουν την καταπίεση ή τον αποκλεισμό από την κυρίαρχη κοινωνική ομάδα.

Μέσα από τις δραστηριότητες του σχολικού προγράμματος, οι μαθητές μαθαίνουν τους δικούς τους πολιτισμούς, καθορίζουν τις προσωπικές τους παραδοχές, προσεγγίζουν χωρίς στερεότυπα και προκαταλήψεις τις διαφορές και εστιάζουν στην εξεύρεση των πολιτισμικών ομοιοτήτων, αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη καθώς και την ικανότητα τους να συνεργάζονται αποτελεσματικά με συμμαθητές τους που είναι διαφορετικοί. Όπως ο All[2] σημειώνει, τις δυσκολίες στην πολυπολιτισμική επικοινωνία σπάνια τις βλέπουμε όπως πραγματικά είναι.

Καθένας τείνει να κατηγορεί « αυτούς τους ξένους » για την ανοησία, την απάτη ή την τρέλα τους.

Η ανάπτυξη ενός Α.Π. με διαπολιτισμικό προσανατολισμό απαιτεί εκτεταμένες αλλαγές, που αφορούν όλα τα μαθήματα από τη Γλώσσα μέχρι τα Μαθηματικά, όλες τις ομάδες μαθητών και εκτείνονται από την πρόσθεση απλών στοιχείων πολιτισμικής πληροφόρησης, μέχρι τον καθολικό μετασχηματισμό του προγράμματος, έτσι ώστε να αξιολογούνται ισότιμα όλες οι πλευρές των διαφορετικών πολιτισμών. Στις μέρες μας, αν η σχολική μονάδα το επιθυμεί, μπορεί να αναδειχθεί και σε φορέα διαμόρφωσης διαπολιτισμικής συνείδησης.

Καθώς ο πολιτισμικός πλουραλισμός είναι, εδώ και πολύ καιρό, ένα αδιαμφισβήτητο χαρακτηριστικό του σχολικού κοινού, η σχολική μονάδα πρέπει να στοχεύει στην πολιτισμική ευαισθητοποίηση όλων των μαθητών, στην αναγνώριση από τη μεριά του σχολείου της γλώσσας και του πολιτισμού των ιδιαίτερων πολιτισμικών ομάδων και στην απαλλαγή από το στίγμα του μειονοτικού πολιτισμού. Βέβαια θα πρόκειται για μια μύηση μερική και μεροληπτική. Μερική γιατί κανένας πολιτισμός δεν μπορεί να αναλυθεί ολοκληρωτικά και μεροληπτική γιατί κάθε διαπολιτισμική προσέγγιση τοποθετείται σε ένα πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο^[3].

Τα περιεχόμενα ενός διαπολιτισμικού Α.Π. οφείλουν: να αναγνωρίζουν και να σέβονται την αξία όλων των ατόμων, των ομάδων και των πολιτισμών να στοχεύουν στην εξάλειψη των προκαταλήψεων, την παρεμπόδιση των διακρίσεων και του αποκλεισμού και τη διατήρηση υψηλών προσδοκιών για όλους τους μαθητές, ανεξάρτητα από το πολυπολιτισμικό τους υπόβαθρο- να αξιολογούνται και να αναθεωρούνται συχνά, έπειτα από διάλογο στον οποίο συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς. Ο πολιτισμός δεν αποτελεί ένα μονολιθικό σύστημα αξιών

και αντιλήψεων, αλλά ένα ζωντανό ερμηνευτικό σχήμα της πραγματικότητας και χρηματοδότησης του κόσμου, που μεταβάλλεται όταν αλλάζει η πραγματικότητα ή η θέση από την οποία την παρατηρούμε[4].

Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι ο παραδοσιακός τρόπος απόκτησης γνώσης «συνήθως νομιμοποιεί το status quo και συχνά καθιστά τις αδύναμες εκπολιτιστικές ομάδες πολιτικά παθητικές και αποδεχόμενες τη χαμηλή κοινωνική τους θέση».[5] Εάν οι εκπαιδευτικοί θέλουν πράγματι να γίνουν «φορείς αλλαγής χειραφέτησης», τότε πρέπει να αντιληφθούν «τους τρόπους με τους οποίους συχνά χρησιμοποιείται η γνώση για να διατηρεί την καταπίεση και την περιθωριοποίηση των αδύναμων ενοποιητικών ομάδων»[6].

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση δεν πρέπει να περιορίζεται στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τους άλλους πολιτισμούς, αλλά να επεκτείνεται και στην διερεύνηση των αεριογόνων παραγόντων δημιουργίας και διατήρησης των προκαταλήψεων. Ενδεχόμενες συγκρούσεις δεν αποσιωπούνται, αλλά οι αντιθέσεις αντιμετωπίζονται ως αφορμή για ένα δημιουργικό διάλογο.

Αυτές οι συγκρούσεις πρέπει να αποτελούν και περιεχόμενο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Ο χώρος του σχολείου ευρύτερα και της τάξης ειδικότερα αποτελούν το αναγκαίο πλαίσιο της αναγνώρισης και του σεβασμού της όποιας διαφορετικότητας, της εξασφάλισης ίσων ευκαιριών, της σχολικής ένταξης και της πραγμάτωσης των προσωπικών στόχων που θα επιτρέψει στους αυριανούς πολίτες με τις οποίες πολιτισμικές διαφορές να ενταχθούν ομαλά στην ελληνική κοινωνία.

(Η παρούσα ανάρτηση αποτελεί μέρος της εργασίας των: Μπαλτατζής Δημήτριος, Δρ. Φ. Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε., Παπαγιαννάκης Ευάγγελος, MSC Σχολικός Σύμβουλος Οικονομολόγων Περιφέρειας Πελοποννήσου, Μπαλτατζής Ελένη Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου, με τίτλο: «Το μαθησιακό και πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μαθητών στην Ελληνική Εκπαίδευση».)

Για το πρώτο μέρος της εργασίας βλέπε [εδώ](#)

[1] Charalambous, C. (2012). Republica de Kubros: transgression and collusion in Greek- Cypriot adolescents' classroom 'cilly- talk' linguistics and Education, 23, 334-349.

[2] Hall, E.T. (1959). The Silent Language. New York: Doubleday.

[3] Abdallah-Pretceille, M. (1996). Vers une pédagogie interculturelle, anthropo. Reader (7th Edition). Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co, σ. 165.

[4] Αγγελίδης, Π. Χατσησωτηρίου, Χ. (2013). Διαπολιτισμικός διάλογος στην εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις, πολιτικές πεποιθήσεις και παιδαγωγικές πρακτικές, Αθήνα: ΔΙΑΔΡΑΣΗ.

[5] Μάρκου, Π. (1996). Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η διαπολιτισμική εκπαίδευση - Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, Αθήνα, σ. 49.

[6] Μάρκου, Π. (1996). Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η διαπολιτισμική εκπαίδευση - Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, Αθήνα, σ.49.

<http://bitly.com/1IClnsS>